

Pierwsze formy współpracy europejskiej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Linia chronologiczna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Dzień Europy*, dostępny w internecie: europa.eu [dostęp 16.06.2020 r.].
- Źródło: Agnieszka Kastory, *Brytyjsko-francuski traktat zawarty w Dunkierce: negocjacje i podpisanie*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 16.06.2020 r.].
- Źródło: *Obronność UE: czy czeka nas europejska armia?*, dostępny w internecie: europarl.europa.eu [dostęp 16.06.2020 r.].

- Źródło: *Dzień Europy*, dostępny w internecie: europa.eu [dostęp 8.05.2021 r.].

Pierwsze formy współpracy europejskiej

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów z wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu pierwszych form współpracy oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących pierwszych form współpracy europejskiej.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.
- Scharakteryzujesz pierwsze formy współpracy europejskiej.

Dla zainteresowanych

**Jak przebiegała
gospodarcza integracja
europejska?**

**Integracja europejska –
akty prawa pierwotnego**

**Geneza i przebieg
integracji**

**Europejska Wspólnota
Węgla i Stali. Euratom**

**Rozwój Europejskiej
Wspólnoty Gospodarczej**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Pierwsze formy współpracy europejskiej

Unia Zachodnia

Idea wspólnego systemu obronnego w zachodniej Europie narodziła się już po koniec lat 40. XX w. Unia Zachodnia wyłoniła się z sojuszu [bilateralnego](#) francusko-brytyjskiego zawartego na podstawie traktatu z Dunkierki w 1947 r. Propagatorem sojuszu międzynarodowego w tej części Europy był [Ernest Bevin](#), który doprowadził do podpisania traktatu brukselskiego w 1948 r. tworzącego Unię Zachodnią. Jego sygnatariuszami było pięć państw: Belgia, Francja, Luksemburg, Niderlandy i Wielka Brytania. Powstała ona formalnie w obawie przed odrodzeniem się militarystyki w Niemczech, jednak w rzeczywistości jedynym wojskowym zagrożeniem dla ówczesnej Europy było zawładnięcie wschodnimi Niemcami przez Związek Sowiecki. Była to pierwsza organizacja międzynarodowa w Europie, której zakres działań obejmował współpracę wojskową, zbiorową samoobronę, jak i współpracę w dziedzinach społecznej i kulturalnej. Jeszcze w roku podpisania traktatu brukselskiego rozpoczęto rozmowy z USA i Kanadą, mające doprowadzić do

utworzenia sojuszu wojskowego na obszarze północnoatlantyckim. Wyłoniła się z nich idea Paktu Północnoatlantyckiego.

UZE – Unia Zachodnioeuropejska

Unia Zachodnioeuropejska była kontynuatorką Unii Zachodniej powstałej w 1948 r. Powstała na mocy tzw. **traktatów paryskich** (o współpracy w sprawach gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz o wspólnej obronie) w 1954 r., które miały na celu reformę Unii Zachodniej. Traktaty te zostały podpisane przez pięć państw założycielskich Unii Zachodniej (Belgię, Francję, Luksemburg, Niderlandy i Wielką Brytanię) oraz przez RFN i Włochy. Po 1990 r. do UZE przystąpiły kolejno takie państwa, jak: Hiszpania i Portugalia (1990 r.) i Grecja (1995 r.). Siedzibą UZE była Bruksela (do 1993 r. – Londyn).

Oprócz członkostwa istniały trzy formy współpracy z UZE:

Członkowie stowarzyszeni – jedynie państwa spoza Unii Europejskiej należące do NATO. Polska była członkiem stowarzyszonym UZE od 1999 r.

Obserwatorzy – mogą to być jedynie państwa UE nienależące do NATO.

Partnerzy stowarzyszeni – jest to grupa państw posiadających status stowarzyszonych z UE; mogą brać udział w pracach UZE, w tym we wspólnych przedsięwzięciach, takich jak misje pokojowe czy humanitarne.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Główne cele UZE to współpraca państw członkowskich w zakresie wspólnej polityki bezpieczeństwa oraz zapewnienie zbiorowej samoobrony w razie napaści na któreś z państw członkowskich. Zadania te były realizowane również przez współpracę

polityczną i gospodarczą. Od 1992 r. UZE w ramach swoich kompetencji mogła udzielać [pomocy humanitarnej](#) i ratowniczej oraz pomocy, której celem było utrzymanie pokoju w danym państwie.

W 1993 r. na mocy traktatu z Maastricht (Traktatu o Unii Europejskiej) UZE została włączona w struktury Wspólnoty Europejskiej – działała w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (II filar UE). Jednak zgodnie z decyzją Rady Ministrów UZE organizacja ta miałaby się stać zbrojnym ramieniem UE w ramach IV filaru (mającego dopiero powstać). Od tego czasu UZE była odpowiedzialna za prowadzenie polityki wojskowej UE.

Dopiero w 1995 r. doszło do przekształcenia UZE; zdecydowano wówczas o powołaniu międzynarodowych korpusów (składających się z oddziałów hiszpańskich, portugalskich, włoskich i francuskich). Utworzono korpus lądowy (Euroforce) oraz korpus morski (Euromarforce).

Na podstawie traktatu amsterdamskiego z 1997 r. cele UZE zostały przejęte przez UE. Od 1999 r. stanowisko sekretarza generalnego UZE oraz sekretarza generalnego Rady UZE było zajmowane przez [Javiera Solanę](#), wysokiego przedstawiciela UE do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Na podstawie zapisu traktatowego (traktat brukselski z 1948 r.) o zbiorowej samoobronie przeprowadzono wiele wspólnych operacji wojskowych nie tylko w Europie. Do 1988 r. UZE była odpowiedzialna za swobodną żeglugę w Zatoce Perskiej, w 1997 r. wraz z NATO czuwała nad egzekwowaniem embarga nałożonego przez ONZ na Jugosławię, w 1998 r. wysłała własną misję policyjną do Kosowa. Działała również w Bośni i Hercegowinie oraz w Albanii.

Nie należy mylić UZE z Korpusem Europejskim utworzonym na początku lat 90. XX w., który podlega bezpośrednio UE. Składa się z jednostek francuskich, niemieckich, belgijskich, luksemburskich i hiszpańskich oraz od 2008 r. także polskich. Obecnie został on przekształcony w Korpus Szybkiego Reagowania służący zarówno UE, jak i NATO.

Unia Zachodnioeuropejska zakończyła swoją działalność w roku 2011.

EWWiS – Europejska Wspólnota Węgla i Stali

EWWiS to pierwsza w historii ponadnarodowa organizacja. Powstała na podstawie projektu [Jeana Monneta](#). Projekt ów, po zaaprobowaniu przez [Roberta Schumana](#), został ogłoszony jako tzw. deklaracja Schumana z 9 maja 1950 r. Wspólnota ta została formalnie powołana do życia w traktacie o utworzeniu EWWiS w 1951 r. (tzw. traktat paryski), a zaczęła funkcjonować od 1952 r. Traktat został podpisany przez sześć państw założycielskich: Belgię, Francję, Luksemburg, Niderlandy, RFN i Włochy. Zamierzeniem projektodawców było utworzenie Wspólnego Rynku Węgla i Stali, co miało się dokonać m.in. dzięki międzynarodowej kontroli przemysłu wydobywczego i ciężkiego; chodziło o to, aby żadne z państw (szczególnie RFN) nie zdominowało gospodarki europejskiej. Krok ten miał prowadzić do pokojowego zjednoczenia Europy i zapewnić w miarę równomierny rozwój jej gospodarki. Tak postawione cele zostały zrealizowane. Traktat o powołaniu EWWiS został podpisany na 50 lat i w 2002 r. wygasł. EWWiS przestała istnieć, a jej dorobek prawny, gospodarczy i organizacyjny został przejęty przez UE.

Państwa EWWiS wraz z pierwszą flagą
Źródło: JLogan, domena publiczna.

Euratom – Europejska Wspólnota Energii Atomowej

Euratom powstała na mocy jednego z dwóch traktatów rzymskich z 1957 r. Celem Euratomu jest zgodnie z art. 1 traktatu: „przyczynianie się do podniesienia stopy życiowej w krajach członkowskich oraz do rozwoju stosunków z innymi krajami przez stworzenie warunków niezbędnych dla szybkiego powstania i rozwoju przemysłów jądrowych”. Z tego artykułu wynikają szerzej pojęte zadania Euratomu, m.in.: sprawowanie kontroli nad użytkownikami paliw atomowych, dbałość o rozwój badań jądrowych i rozpowszechnianie ich wyników. Wspólnota wydała również akt zawierający podstawowe normy ochrony przed promieniowaniem, a pięć lat po

katastrofie w elektrowni atomowej w Czarnobylu (ZSRS) w 1986 r. zdecydowano o zinstytucjonalizowaniu zachodnioeuropejskiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa nuklearnego.

Jedną z osobnych instytucji Euratomu jest Wspólny Ośrodek Badan Jądrowych. Pozostałe instytucje są jednocześnie organami UE. W 2007 r. podpisano międzynarodowe porozumienie w sprawie budowy ITER – doświadczalnego reaktora fuzyjnego, którego koszt ma wynosić około 10 miliardów euro. Jest to najdroższy po Międzynarodowej Stacji Kosmicznej projekt badawczy.

EWG – Europejska Wspólnota Gospodarcza

Idee utworzenia tej drugiej po EWWiS wspólnoty europejskiej powstała już na początku lat 50. XX w. Powołanie EWG zakładała Komisja Spaaka w 1955 r., ale wcześniej przewidywał to plan [Beyena](#) z 1953 r.

EWO – Europejska Wspólnota Obronna

O wspólnej armii europejskiej jest mowa w tzw. planie [René Plevena](#) (premiera Francji w latach 1950–1951 i 1951–1952). Zakładał on powołanie armii europejskiej, która podlegałaby europejskiemu ministrowi obrony. Plan ten miał zapobiec odrodzeniu militarizmu w RFN przez włączenie go do europejskich struktur obronnych. Inicjatywę tę poparł ówczesny kanclerz RFN [Konrad Adenauer](#), który, jak większość ówczesnych władz państwowych i społeczeństwa niemieckiego, był przeciwny odbudowie niemieckiej armii narodowej. Formalny projekt funkcjonowania EWO opracował Jean Monnet, mimo iż plan ten wydawał mu się przedwczesny, spreczny z jego funkcjonalną ideą integracji realizowanej stopniowo. W 1952 r. sześć państw założycielskich (Belgia, Francja, Luksemburg, Niderlandy, RFN i Włochy) podpisało układ o powołaniu EWO. Jednak aby wszedł on w życie, musiał zostać ratyfikowany przez poszczególne państwa. Uczyniły to Belgia, Holandia, Luksemburg i RFN. We Włoszech ze względów technicznych przełożono termin głosowania. Jednak po tym, jak Francuskie Zgromadzenie Narodowe głosami zwolenników generała [de Gaulle'a](#) i komunistów odrzuciło ten projekt w 1954 r. (mimo iż wcześniej sam plan Plevena został zaakceptowany przez to Zgromadzenie w 1950 r.), głosowanie we Włoszech już się nie odbyło (choć było pewne, że plan ten zostanie zaakceptowany). Decyzja Francji

przesądziła zatem o tym, że plan powołania EWO został odrzucony. Upadł też zaproponowany w tym czasie plan Europejskiej Wspólnoty Politycznej.

Słownik

bilateralizm

wzajemna, obustronna, a często jednoczesna realizacja zobowiązań dwóch państw lub organizacji międzynarodowych względem siebie; zobowiązania realizowane są zgodnie z wcześniej ustalonymi umowami

Korpus Europejski

formacja wojskowa z siedzibą w Strasburgu powstała w 1993 r., służąca do szybkiego reagowania, utworzona zarówno na potrzeby NATO, jak i UE, wykorzystywana do reagowania w sytuacjach kryzysowych, humanitarnych i ratunkowych, a także utrzymania i egzekwowania pokoju; obecna nazwa to Europejskie Siły Szybkiego Reagowania

pomoc humanitarna

udzielenie pomocy ludności w trudnej sytuacji, np. przysyłanie jedzenia ludziom dotkniętym klęską żywiołową

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Zapoznaj się z linią chronologiczną. Zastanów się, czy przed XX w. nie podejmowano żadnych prób współpracy europejskiej.

Wybrane wydarzenia dotyczące współpracy europejskiej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Oceń, który z traktatów był najważniejszy dla powstania Unii Europejskiej. Uzasadnij swoje zdanie.

Ćwiczenie 2

Zajmij stanowisko: czy Unia Zachodnioeuropejska spełniła swoje cele? Swoje zdanie uzasadnij minimum dwoma argumentami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

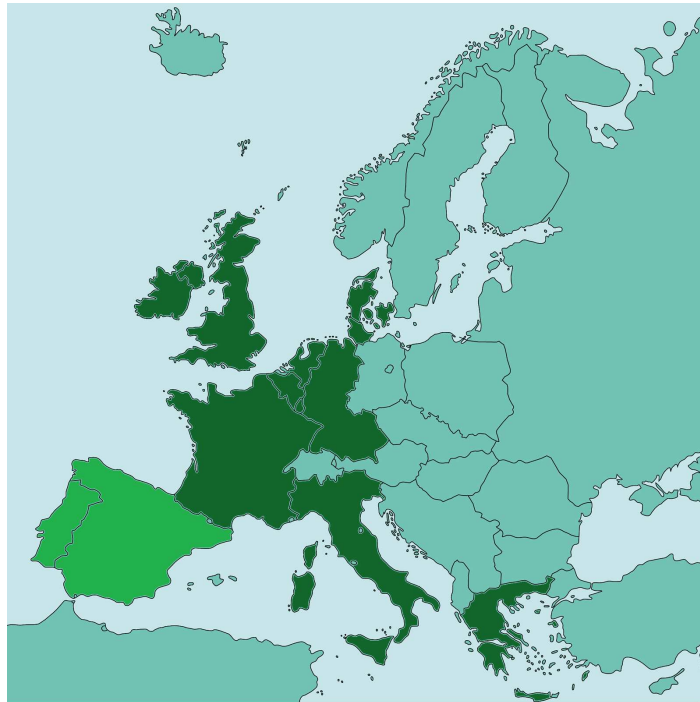
Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Traktaty rzymskie powoływały Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.	☐	☐
Jednolity akt europejski wprowadzał obywatelstwo Unii Europejskiej.	☐	☐
Na mocy traktatu paryskiego utworzono Europejską Wspólnotę Gospodarczą.	☐	☐
Traktat z Maastricht przekształcił EWG w Unię Europejską.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z mapą i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Podaj, w którym roku miało miejsce rozszerzenie Wspólnot Europejskich przedstawione na mapie.

Zaznacz odpowiedź najbliższą swojej.

Ćwiczenie 3

Ułóż traktaty w kolejności chronologicznej.

traktat amsterdamski

traktat z Maastricht

traktat paryski

jednolity akt europejski

traktaty rzymskie

traktat nicejski

traktat lizboński

Ćwiczenie 4

Zaznacz państwa założycielskie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej utworzonej w 1957 r.

NRD

Belgia

Niderlandy

Luksemburg

RFN

Hiszpania

Polska

Włochy

Portugalia

Francja

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Agnieszka Kastory

Brytyjsko-francuski traktat zawarty w Dunkierce: negocjacje i podpisanie

Traktat (...) Francja i Wielka Brytania podpisały (...) po długotrwałych rozmowach (...). Wielka Brytania z myślą o bezpieczeństwie powojennej Europy także wobec radzieckiej ekspansji dążyła do sojuszu z Francją. Francuscy politycy widzieli korzyści płynące z zawarcia takiego sojuszu, jednak na przeszkodzie jego podpisania stanęły rozbieżności w polityce obu państw na terenie Niemiec (...). Sojusz ograniczał się do wzajemnej pomocy na wypadek wojny z Niemcami. Wielka Brytania odmówiła wzięcia na siebie większych zobowiązań, niż w sojuszu z ZSRR.

Źródło: Agnieszka Kastory, *Brytyjsko-francuski traktat zawarty w Dunkierce: negocjacje i podpisanie*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 16.06.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy tekst dotyczy traktatu powołującego do życia Unię Zachodnioeuropejską.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ *Dzień Europy* ”

Dzień Europy [9 maja – dop. red.] jest dniem, w którym co roku świętujemy pokój i jedność w Europie. 9 maja przypada rocznica podpisania historycznej Deklaracji (...). W swoim przemówieniu wygłoszonym w Paryżu w 1950 r. (...) ówczesny francuski minister spraw zagranicznych zaproponował nową formę współpracy politycznej w Europie, która uniemożliwiłaby wybuch nowej wojny.

Źródło: *Dzień Europy*, dostępny w internecie: europa.eu [dostęp 8.05.2021 r.].

Uzupełnij poniższe zdanie, wstawiając nazwisko i pełną nazwę organizacji.

Dzień Europy obchodzony jest na pamiątkę Deklaracji , która stała się impulsem do utworzenia .

Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali

Europejskiej Wspólnoty Obronnej

Churchilla

Schumana

Monneta

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z mapą i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wybierz właściwy podpis do powyższej mapy.

- Państwa założycielskie Euratomu
- Członkowie Unii Zachodniej pod koniec lat 40.
- EWG w latach 1952–1973

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj ćwiczenie.

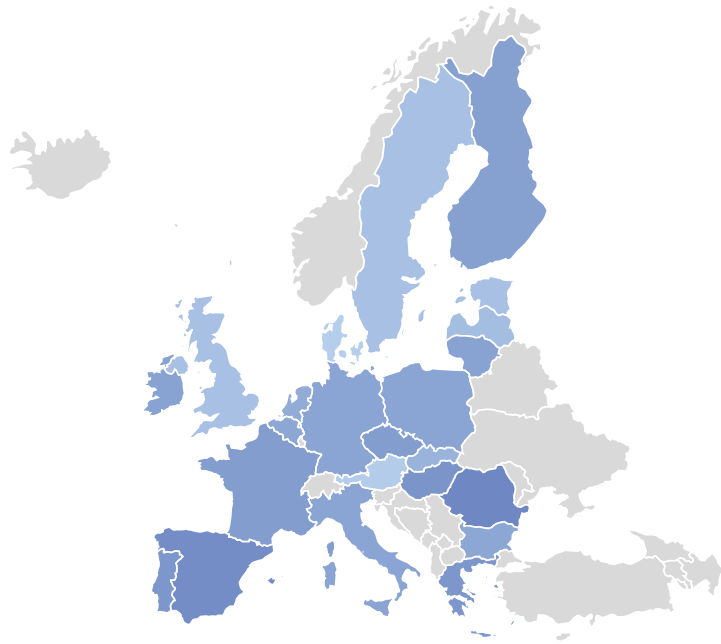
Źródło I

“*Obronność UE: czy czeka nas europejska armia?*”

Przywódcy krajów UE zdają sobie sprawę, że żadne państwo członkowskie nie jest w stanie w pojedynkę stawić czoła obecnym zagrożeniom dla bezpieczeństwa. Prezydent Francji Emmanuel Macron, w 2017 r. ogłosił swój pomysł na wspólny europejski projekt wojskowy, a Kanclerz Niemiec Angela Merkel powiedziała, że „powinniśmy pracować nad wizją, aby pewnego dnia stworzyć prawdziwą europejską armię” podczas przemowy w Parlamencie Europejskim w listopadzie 2018. Zmierzanie w kierunku unii obronnej było jednym z priorytetów Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Jean-Claude'a Junckera.

Źródło: *Obronność UE: czy czeka nas europejska armia?*, dostępny w internecie: europarl.europa.eu [dostęp 16.06.2020 r.].

Źródło II

Eurobarometr 2018: Procent Europejczyków uważających, że UE powinna robić więcej w obszarze polityki bezpieczeństwa i obrony.

Oprac. na podst.: *Obronność UE: czy czeka nas europejska armia?*, europa.eu [dostęp: 16.06.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Rozstrzygnij, czy poglądy przywódców krajów UE dotyczące budowania unii obronnej były zgodne z oczekiwaniami większości wśród społeczeństw tych państw. Uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do właściwych danych.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Pierwsze formy współpracy europejskiej

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIV. Integracja europejska.

Uczeń:

- 1) wykazuje kulturowe i historyczne podwaliny jedności europejskiej;
- 2) przedstawia etapy powojennej integracji europejskiej (w aspekcie gospodarczym – od strefy wolnego handlu do wspólnego rynku) i najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, traktatu fuzyjnego i Jednolitego Aktu Europejskiego.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wymienia pierwsze formy współpracy europejskiej powstałe po II wojnie światowej;
- analizuje działalność Unii Zachodnioeuropejskiej;
- ocenia wpływ powstałych organizacji na integrację europejską.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca;
- zamiana grup;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Zapoznanie uczniów z tematem i celami zajęć.
2. Weryfikacja wiedzy pierwotnej. Uczniowie przypominają sobie formy współpracy między państwami europejskimi w I połowie XX w. Krótko rozmawiają na ten temat.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie dzielą się na 5 grup. Każdej z nich zostaje przydzielony fragment materiału z sekcji „Przeczytaj”, który opracowują. Mogą też skorzystać z informacji wyszukanych w internecie.

grupa 1 – Unia Zachodnia;

grupa 2 – Unia Zachodnioeuropejska;

grupa 3 – Europejska Wspólnota Węgla i Stali;

grupa 4 – Europejska Wspólnota Energii Atomowej;

grupa 5 – Europejska Wspólnota Gospodarcza i Europejska Wspólnota Obronności.

2. Następnie uczniowie zamieniają się grupami, tworząc nowe tak, aby w każdej była przynajmniej jedna osoba z każdej z poprzednich grup. W nowych zespołach uczniowie dzielą się wiedzą zdobytą wcześniej. Inne osoby mogą zadawać im pytania.

3. Uczniowie zapoznają się z linią chronologiczną, po czym wykonują ćwiczenia do niej.

4. Następuje dyskusja. Uczniowie rozmawiają na temat: „W jakim stopniu organizacje powstałe po II wojnie światowej przyczyniły się do integracji europejskiej?”. W swojej

argumentacji odnoszą się do treści zawartych w multimedium i sekcji „Przeczytaj”. Na koniec wybrana osoba podsumowuje dyskusję.

5. Uczniowie w parach wykonują ćwiczenia 5–8.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie opracowują po jednym pytaniu dotyczącym treści przedstawionych na lekcji. Następnie wybrana osoba zadaje swoje pytanie i wyznacza osobę odpowiadającą. Po odpowiedzi osoba ta zadaje swoje pytanie kolejnej. Ćwiczenie trwa, dopóki nie zostanie wyczerpana treść zajęć.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

Brzeziński Włodzimierz, Górczyński Adam, *Encyklopedia Unii Europejskiej*, Gdynia 2004.

Unia Europejska, europa.eu.

Historia, consilium.europa.eu.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Na podstawie multimedium uczniowie mogą przygotować mapę myśli dotyczącą genezy Unii Europejskiej.